

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА

МАТЕРІАЛИ

**ІХ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
19 – 20 ЖОВТНЯ 2021 р.**

**«ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ»**

м. Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції 19-20 жовтня 2021 року. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2021. – 369 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Науковий редактор Мельник Ю.М. - д-р екон. наук, професор,
директор ННПЕіМ ім. Г. Е. Вейнштейна ОНАХТ

Редакційна колегія:

Агеева І.М. – к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. – д.е.н., проф., Купріна Н.М. – д.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. – д.е.н., проф., Павлов О.І. – д.е.н., проф., Савенко І.І. – д.е.н., проф., Іванченкова Л.В. – д.е.н., проф., Соловей А.О. – к.і.н., доц., Неустроєв Ю.Г. – к.е.н., доц.

Матеріали додаються за оригіналами рукопису

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та сутність наданих матеріалів

2. Дорошенко А. П. Оцінка ліквідності та платоспроможності в контексті діагностики загального фінансового стану підприємства. Ефективна економіка. 2010. № 3. URL: www.economy.nauka.com.ua.

3. Бержанір І. А. Діагностика показників ліквідності підприємств. Фінансове забезпечення сталого розвитку економіки України: колективна монографія / за ред. Слатвінського М.А. Умань: ФОП Жовтий О.О., 2016. 151–156 с.

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПОТОЧНИМИ ВИТРАТАМИ ВИНОРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Похольченко О.С., магістрант

Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса, Україна

В умовах ринкової економіки успіх підприємства з точки зору досягнення високого рівня конкурентоспроможності, можливий лише через побудову якісної системи менеджменту, однією з ключових складових якого є управління витратами. Особливої актуальності дієвість та ефективність управління витратами набуває в умовах кризових явищ, які сьогодні і визначають стан не тільки національної, а й глобальної економіки. Така виключна важливість саме цієї складової загального менеджменту викликана необхідністю економії усіх наявних у суб'єкта господарювання ресурсів.

Незважаючи на наявність значної кількості трактувань управління витратами як виду діяльності та функціональної складової менеджменту підприємства, з точки зору практичного аспекту під управлінням витратами варто розуміти процес цілеспрямованого формування витрат за їх видами, місцями і носіями при постійному контролі й стимулюванні їх зменшення, що є важливою функцією економічного механізму будь-якого підприємства [1, с. 87].

Уособлюючи в собі одну зі сторін змісту економіки підприємства, а саме зіставлення витрат господарської діяльності з отриманими результатами, ефективне управління витратами представляє собою один з ключових чинників системи стратегічного розвитку підприємства [2, с. 8]. Так, О. Попов, наголошуючи на ролі управління витратами як елементу оперативного та стратегічного управління зазначав, що управління витратами – це розробляння і реалізація управлінських впливів, заснованих на використанні економічних законів щодо формування та регулювання витрат підприємства відповідно до його стратегічних і поточних цілей [3, с. 128]. Важливо при цьому зауважити про необхідність узгодження оперативних та стратегічних цілей управління витратами, а також відповідних задач і заходів [4, с. 43]. В практичній

площині остання теза є виключно актуальною в умовах тотальної економії ресурсів та відповідних витрат, притаманних вітчизняному кризовому ризик-менеджменту. Подібні заходи, на нашу думку, можуть бути ефективними лише в дуже короткому періоді, зашкоджуючи реалізації стратегічних цілей в середньо- та довгостроковому періоді через зниження мотивації на всіх рівнях організаційної структури підприємства.

Для ефективного управління витратами важливо також розуміти роль цієї діяльності з точки зору горизонтів планування. Так, О. Ковальова наголошує, що «...система управління витратами суттєво відрізняється від традиційного бухгалтерського обліку, орієнтованого на складання фінансової (бухгалтерської) звітності. На відміну від бухгалтерського обліку, який відображає результати діяльності підприємства за минулий період, система управління витратами забезпечує контроль та аналіз діяльності підрозділів, дозволяє виявити взаємозв'язок між рівнем витрат, обсягами виробництва й прибутком і на підставі цього оперативно планувати майбутню діяльність. Тобто за своєю суттю система управління витратами націлена на перспективу» [1, с. 92].

Створення ефективної системи управління витратами передбачає систематичний моніторинг фактичних витрат, їх поведінку під дією як внутрішніх, так і зовнішніх факторів тощо [1, с. 92].

Управління витратами як діяльність, спрямована на оптимізацію витрат, використовує широке коло методичних інструментів, більшість з яких є універсальними та не враховують галузевої специфіки суб'єкта господарювання. В частині діагностики рівня витрат та відповідності кожного їх елементу потребам підприємства універсальність інструментарію аналітичних процедур є на нашу думку цілком обґрунтованою, в той час, як формування та реалізація відповідних заходів, спрямованих на оптимізацію витрат, має в першу чергу враховувати галузеві особливості підприємства, стадію його життєвого циклу, чинники регіонального походження тощо, тобто бути в певній мірі унікальними.

Максимальна адаптованість системи заходів по оптимізації витрат стану внутрішнього та зовнішнього мікро- та мезосередовища є головним чинником ефективності та життєздатності системи управління витратами. Ще одним вагомими чинником ефективності управління витратами є відповідність розроблених заходів структурі витрат підприємства. З урахуванням прикладного характеру роботи доцільним є аналіз структури витрат підприємств виноробної галузі України. На рис. 1 та 2 наведена порівняльна структура операційних витрат виноробних підприємств в 2015 та 2019 роках.

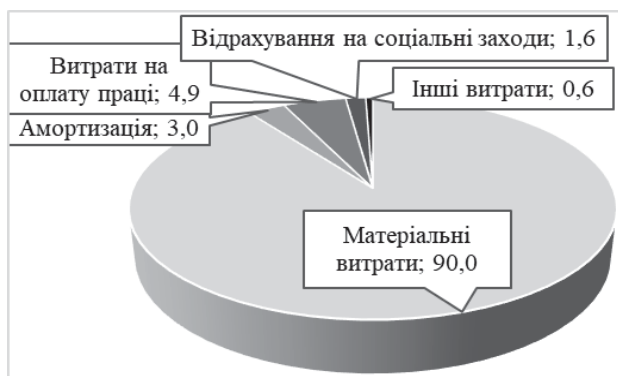

Рис. 1. Структура витрат виноробних підприємств в 2015 році, %

Джерело: побудовано автором на основі [5]

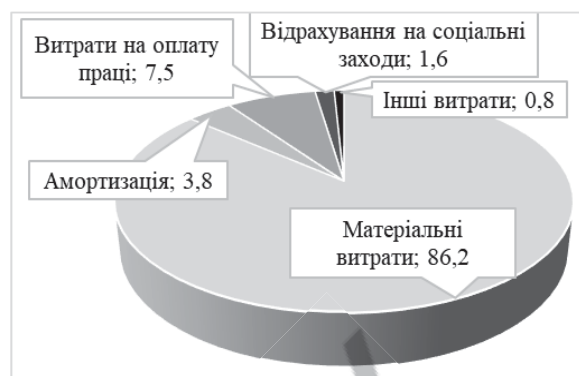

Рис. 2. Структура витрат виноробних підприємств в 2019 році, %

Аналіз наведених на рисунках даних дозволяє зробити висновок, що структура витрат виноробних підприємств в цілому стабільна. Для розробки заходів, спрямованих на підвищення ефективності управління витратами важливим є визначення типу виробництва з точки зору витрат виробничих ресурсів. Як видно з рисунків, виробництво вина є матеріаломістким (90,0% в 2015 році та 86,2% в 2019 році в структурі операційних витрат складають матеріальні витрати), тобто саме абсолютний розмір та динаміка матеріальних витрат як результату використання матеріальних ресурсів (сировини, матеріалів, напівфабрикатів, енергоресурсів) в цілому визначає загальний рівень поточних витрат підприємств та характеризує ефективність управління ними. Іншими словами, заходи, спрямовані на оптимізацію саме матеріальних витрат, матимуть найбільший вплив на загальний рівень витрат з точки зору їх економії. Порівнюючи структуру операційних витрат виноробних підприємств в 2015 та 2019 роках варто також відзначити зростання питомої ваги оплати праці, що в цілому може вважатися позитивним явищем в контексті забезпечення стратегічного розвитку підприємств за рахунок підвищення мотивації персоналу.

Повертаючись до питань зниження матеріалоємності виробництва як найбільш перспективного шляху підвищення ефективності управління витратами на виноробних підприємствах варто відзначити, що в практичних цілях можуть бути застосовані як універсальні з точки зору сфери діяльності заходи (збільшення виходу продукції за рахунок впровадження техніко-технологічних інновацій, зменшення втрат та браку як за рахунок організаційних, так і технічних заходів, зниження енергомісткості виробництва за рахунок використання більш енергоефективної техніки, оптимізація виробничої програми убик збільшення в структурі виробництва

високорентабельної продукції тощо), так і суто специфічні, тобто пов'язані виключно з особливостями виробництва винопродукції. Серед таких заходів, на наш погляд, важливе господарське значення мають заходи по переробці відходів або вторинних матеріальних ресурсів (ВМР).

Про виключну актуальність вирішення проблеми переробки ВМР у галузі виноробства не тільки з точки зору зниження матеріалоемності виробництва, а й в контексті розв'язання проблем утилізації відходів, насичення ринку інноваційними та поживними продуктами свідчить той факт, що у 2019 р. в Україні при обсязі переробки винограду на виноматеріали 124,2 тис. тонн частка вторинної сировини (гребені, вичавки) становила 15-20%, що складає в абсолютному розмірі 18,6–24,8 тис. тонн [6, с. 66].

За вмістом біологічно активних речовин вторинна сировина виноробства перевершує і виноград, і вино. Раціоналізація використання ВМР дозволить отримати продукти, що представляють значну цінність для таких галузей народного господарства як харчова, фармацевтична, парфумерно-косметична. Так, гребені та вичавки можуть бути використані для виробництва етилового спирту, енотаніну, поліфенольних концентратів, виннокислої солі, винної кислоти, добрив, корму для тварин. Виноградні вичавки, які багаті на харчові волокна, поліфеноли, мінеральні речовини, вітаміни, є перспективною сировиною для створення нового асортименту кондитерських виробів, для виробництва лікарських препаратів, біологічно активних добавок та косметичних засобів [7, с. 79]. З висушеного виноградного насіння виготовляють олію, Утворений осад висушують та використовують як білковий збагачувач для корму, шрот – для добування фурфуролу.

Сьогодні у вітчизняній господарській практиці проблемі переробки ВМР не приділяється належна увага. В переважній більшості випадків відходи виноробства без попередньої обробки утилізують на сільськогосподарських угіддях, що призводить до кислотної ерозії ґрунту, а внаслідок розвитку мікроорганізмів забруднюється навколишнє середовище.

Все вищезазначене свідчить про виключну актуальність розробки та впровадження у господарську практику заходів по переробці ВМР як з точки зору зниження матеріалоемності виробництва та ефективності управління витратами, так із урахуванням необхідності вирішення екологічних проблем.

Література

1. Ковальова О. Управління витратами господарської діяльності підприємства. *Галицький економічний вісник*. № 6 (61). 2019. URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2019.06 (дата звернення: 02.10.2021 року).

2. Мілаш І. В., Красноусов А. В. Стратегічне управління витратами підприємств роздрібною торгівлі : монографія. Харків : ХДУХТ, 2015. 286 с.

3. Попов О. Управління витратами : Економічна енциклопедія. К.: Видавничий центр «Академія», 2007. 952 с.

4. Балан А.А., Крисенко А.В. Система управління витратами на промислового підприємстві. Економіка: реалії часу. Науковий журнал. 2014. № 3 (13). С. 43-49. URL: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n3.html> (дата звернення: 01.10. 2021 року).

5. Витрати на виробництво продукції (товарів, послуг) підприємств за видами економічної діяльності. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 03.10. 2021 року).

6. Осипов В. М., Осипова Л. А., Локатарьова Г. В. Впровадження концепції «зеленої» економіки у виноробну галузь України // Перспективи ефективних управлінських рішень у бізнесі та проектах: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції, Одеса, 17-18 вересня 2020 р. / Міжнародний гуманітарний університет. Одеса, 2020. С. 65-68

7. Каліновська Т. В., Крапивницька І. О., Оболкіна В. І., Кияниця С. Г. Використання вторинних продуктів переробки винограду під час розробки інноваційних технологій кондитерських виробів. Обладнання та технології харчових виробництв. 2013. № 30. С. 75–80

СТАН РИНКУ І ПРОБЛЕМИ КОНДИТЕРСЬКОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Лобоцька Л.Л., к.т.н., доцент

Петренко О.О., магістрант

Присяжнюк К.В., магістрант

Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса. Україна

Кондитерська галузь є однією з найбільш розвинутих галузей харчової промисловості України, асортимент продукції якої охоплює практично всі групи кондитерських виробів. Аналіз стану і перспектив розвитку кондитерського ринку в Україні свідчить, що основним джерелом формування пропозиції на ринку є вітчизняне виробництво, його продукція становить близько 90 % в загальному обсязі. Кондитерські вироби є традиційно популярними в Україні. При рівні споживання 8 кг на душу населення на рік Україна є 8-ою у світі за цим показником.

Ринок кондитерських виробів України є висококонцентрованим, на ньому працює близько 750 компаній – великих, середніх і малих. Однак тільки кілька крупних підприємств займають більш 65 % ринку. За прогнозами аналітичного департаменту НРА «Рюрік», у наступні декілька років рівень концентрації українського кондитерського ринку тільки підвищуватиметься.

До числа великих підприємств слід віднести: кондитерські корпорації

	Кушнір О.І., аспірант, ОНАХТ, м. Одеса, Україна	
	АНАЛІЗ ТЕХНІЧНОГО СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ	
	ОСНОВНИХ ВИРОБНИЧИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВ ХЛІБОПЕКАР-	
34.	СЬКОЇ І КОНДИТЕРСЬКОЇ ГАЛУЗЕЙ УКРАЇНИ	110
	Лобоцька Л.Л., к.т.н., доцент; Галайчук К.І., магістрант. ОНАХТ, м. Одеса, Україна	
	СИТЕМА ПОКАЗНИКІВ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ	
	ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ	
35.	Фрум О.Л., к.е.н., доцент; Левченко М.С., магістрант, ОНАХТ, м. Одеса, Україна	114
	АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	
36.	Мініна В.О., аспірантка, ОНАХТ, м. Одеса, Україна	117
	АГРОПРОМИСЛОВИЙ КОМПЛЕКС УКРАЇНИ В СИСТЕМІ СВІТОВОГО	
37.	РИНКУ	119
	Федорова Т.С., аспірантка, ОНАХТ, м. Одеса, Україна	
	ВПЛИВ АНАЛІЗУ ЛІКВІДНОСТІ І ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ НА	
	ФІНАНСОВУ СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА	
38.	Кухарук А.А., викладач циклової комісії економічних дисциплін, Відокремлений структурний підрозділ «Одеський технічний фаховий коледж ОНАХТ», м. Одеса, Україна	123
	АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПОТОЧНИМИ ВИТРАТАМИ	
39.	ВИНОРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ	126
	Похольченко О.С., магістрант, ОНАХТ, м. Одеса, Україна	
	СТАН РИНКУ І ПРОБЛЕМИ КОНДИТЕРСЬКОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ НА	
	СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	
40.	Лобоцька Л.Л., к.т.н., доцент; Петренко О.О., магістрант; Присяжнюк К.В., магістрант. ОНАХТ, м. Одеса, Україна	130
	МОДЕЛЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
	ПІДПРИЄМСТВ КОНСЕРВНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	
41.	Фрум О.Л., к.е.н., доцент; Цвірінкалова В.А., магістрант. ОНАХТ, м. Одеса, Україна, Україна	133
	ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ	
42.	ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ	137
	Шаркова І.І., магістрант, ОНАХТ, м. Одеса, Україна	
	ОЦІНКА ЯКОСТІ АВТОТРАНСПОРТНИХ ПОСЛУГ	
43.	Хачатурян О.С., кандидат економічних наук, Відокремлений структурний підрозділ «Одеський технічний фаховий коледж ОНАХТ», м. Одеса, Україна	141
	THE STATE OF DEVELOPMENT OF THE BIOECONOMY IN ROMANIA	
44.	Voicilaş D.M., Assoc.prof.dr., Senior researcher, Romanian Academy, Institute of Agricultural Economics, Bucharest, Romania	144
	ОЦЕНКА РОЛИ ПРОФЕССОРОВ В РЕЙТИНГЕ ВУЗА ПРИ ВЫБОРЕ	
45.	УНИВЕРСИТЕТА ПОТРЕБИТЕЛЯМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ	148